
V
B J
C

MISCELLANEA.

1/ Łubieński Władysław Alexander X.,Mowa na seymie ordynaryinym w Warszawie dnia 22.paźdz.roku 1766.-K nlb.4.- E_{XXI}Str.444.-

2/ Sołtyk Kajetan,Informacya krotka o Akademii Krakowskiey N.Stanisławowi Augustowi roku 1766 podana.- K nlb.6.- E_{XXIX} Str. 60

3/ Sierakowski Wacław,Opera w muzyce na honor Ś.Stanisława/178../.-K nlb.12.- E_{XXVIII} Str. 65

4/ Klemens XIII,Naymilszym Synom,mężom przezacnym Stanowi senatorskiemu Królestwa Polskiego List z dnia 12.września 1767r.-K nlb.1.-E_{XIX}Str.291.-

5/ Repnin Mikołay Xże,Declaration - Deklaracya Stanom skonfederowanym z 14 paźdz.1767r.-K nlb.1.- E_{XXVI} Str. 249

6/ Borch Jan Jędrzej Józef,Mowa na dziękczynienie za konferowaną pieczęć dnia 19.Octob.1767.-K nlb.1.- E_{XIII}Str.268.-

7/ Turski Feliks X.,Mowa na seymie roku 1767 dnia 6. paźdz.w Warszawie.-K nlb.1.-

8/ Stanisław August,Mowa dnia 5.maja na seymie 1773 i nota podana ministrom dworów.-K nlb.2.- E_{XXV} Str. 18.

9/ Turski Feliks X.,Mowa na Radzie Senatu dnia 8.lutego 1773 w Warszawie.-K nlb.3,-

10/ Turski Feliks X.,Mowa na sessyi seymu w Senacie dnia 24.kwietnia 1773,-i dnia 29.kwietnia 1773 i dnia 6. maja roku 1773.-K nlb.4.-

11/ Stanisław August,Mowa dnia 10 maia na seymie 1773.- K nlb.4.-

12/ Stanisław August,Mowa na seymie dn.12 Octobris.- K nlb.1.-

13/ Sułkowski Antoni,Głos na sessyi seymowey dnia 11.maia 1773.-K nlb.4.-

14/ Turski Feliks X.,Mowa na sessyi seymowey w Senacie dnia 10.maia 1773.-K nlb.2.-

15/ Klemens XIII,List do Ludwika XV w sprawie Jezuitów.- 1762.-K nlb.2.-E_{XIX}Str.291.-

16/ Actum in Curia Regia Varsaviensi feria sexta post festum Sancti Lucae Evangelistae proxima A.D.1767.- K nlb.3.-E_{XII}Str.40.-

17/ Kossakowski Ant.Kazimierz,Do narodu y potomności o okropnym przypadku przez J.K.M.w r.1771 dnia 3.listopada doświadczonym.-Str.VIII.-E_{XX}Str.133.-

18/ Zabrani obywatele polscy do pozostałych współobywatelów swoich w dzień imienin N.Pana 1773.-K nlb.2.-

19/ Sołtyk Kajetan,Instrukcya swemu synowcowi Stanisławowi roku 1771.-K nlb.12.- E_{XXIX} St. 60

20//Branicki Jan Klemens/,Opisanie złożenia ciała S.P. J.O.Hetmana W.K.(1771?).-K nlb.2.-E_{XIII}Str.319.-

21/ Akt limity podany od Jego Królewskiey Mci i Akt podany od laski seymowey./B.m.dr.i r./(Warszawa 1773) K nlb.4.-/Błąd introl.,bo oba akty przestawione/.- E_{XII}Str.89.-

22/ Instrukcya delegatom,-K nlb.4.-E_{XVIII}Str.587.-

M O W A

J.W. Jmci X. TURSKIEGO Biſkupa Łuckiego, miana na Seſſyi Seymu w Senacie, dnia 10 Maia 1773.

SEym nie ieſt co innego, tylko zebranie woli Narodowey; Ta wola ieſt od Narodu okazana, przez Inſtrukcye dane Poſłom, iako Pełnomocnikom ſwoim; Poſeł przez daną ſobie Inſtrukcyą, bierze z prawa Konſtytucyalnego, dwoiſty na ſiebie charakter, przekładać potrzeby Ziemi, lub Woiewodztwa ſwego w ſzczegulności, y ſtanowić prawo powſzechne Kraiowe; Przeto Poſeł ieſt w obowiązku, być *in continua activitate,* ſprawowania legislacyi, a nie ma mocy do uchylania ſię *renuntiando*, albo *compromittendo* na drugich, w ſtanowieniu prawa powſzechnego; a zatym nie ma mocy zoſtawić ſiebie, y wolą Ziemi, lub Woiewodztwa ſwego, *in paſſivitate.*

Ze Seym teraźnieyſzy, wziął formę Konfederacyi, dla łatwieyſzego ſpoſobu konkludowania Rady Kraiowey, to iuż zadoſyć ſię ſtaie temu końcowi, za coż zmnieyſzać, liczbę dość nie licznych Poſłow, przez Delegacye?

Jeżeli wszystko ułożenie poprzedzaiące decydowało, y ta Delegacya weszła w porządek tegoż ułożenia, to przynaymniey nie zostawuymy iey *absolutam facultatem decidendi*, ale *cum referentia ad tres Status* do pozostałych *in passivitate*.

Wszakże naturalnie każdy sądzi, że nikt tego approbować nie może, czego nie widzi, nie wie, y nie poznaie, nikt tego nie żąda, czego nie ma wiadomości, y co pod ogolnemi terminami ukrytego iest w tym Proiekcie; a tym bardziey gdyby kto poznał, własne niebespieczeństwo mogłżeby go pragnąć?

Możesz zaś być większe niebespieczeństwo, iak poddać prawa Narodowe według tego Proiektu, pod Gwarancyą, y czynić ie niewzruszonemi, bez woli y dependencyi Gwarantow, ktore prawa według potrzeby y przypadku, stanowią się, y podług nich odmienić się mogą.

Szukać na prawa kraiu swego Gwarancyi, iest iedno, co poddać w poddaństwo tych Potencyi kray cały, wyzuć się z swoiey woli na zawsze, y w naygwałtownieyszych potrzebach, czekać losu szczęśliwego, od cudzey Potencyi.

Należy mi także to, co wierność Maiestatowi Waszey Krolewskiey Mości Pana Mego Miłościwego y obowiązek charakteru moiego dyktuie mi mowić y przypomnieć żem ostrzegł, w naypierwszym głosie moim, przed Akcessem do Konfederacyi, aby sprawa Religii naszey S. Rzymskiey Katolickiey, y *Jura Majestatica*, na Delegacyą nie były odsyłane, ani żadnym sposobem *sub pluralitatem votorum* podciągane.

Jakoż, roztrząsać to *per pluralitatem votorum*, co

Rze-

Rzeczpoſpolita, nie raz na wolnych, porządnych, y dobrych Seymach, roztrząſała; decydować, co zupełnie pominąwſzy, inne dawnieyſze Seymy, na *Convocationis* Seymie Roku 1764 decydowała, y przez Seym 1766 utwierdziła y ubeſpieczyła; Radzić o tym co żadney wątpliwości, ani kweſtyi podpadać nie powinno, oraz co ieſt naypierwſzym y naygruntownieyſzym Kroleſtwa naſzego prawem. Rzeczypoſpolitey y Tronu Waſzey Krolewſkiey Mości twierdzą: ieſt to zgruntu te fundamenta, na ktorych do tych czas ſtoiemy wzruſzać, y w oczywiſte niebeſpieczeńſtwo oſtatniego rzucać upadku.

Prześwietne zgromadzone Stany, wſzak ſię ſkonfederowały, przy Doſtoieńſtwie J. K. M. P. N. Miłł., przy Wierze Swiętey Katolickiey Rzymſkiey, przy prawach y Wolnościach; y te trzy węgielne kamienie, za fundament uczynionego związku założyły. Coż za potrzeba proſzę, *jura majeſtatica*, poddawać pod decyzyą, kilku, czy kilkunaſtu oſob? Co za przyczyna Wiarę Rzymſką Katolicką, y iey prawa, na wyrokach ſamego Boga gruntuiące ſię, żadney odmianie, a dopierož poprawie ludzkiey niepodlegaiące; Wiarę jedną Swiętą Delegacyi, lub *pluralitati votorum* poddawać.

Wſzak ciż ſami *primi authores*, ktorzy w Seymowaniu, przez wydanie Kſiąſzki *pluralitatem votorum* życzyli; *materiam religionis* excypowali, y żeby na *pluralitatem votorum*, nigdy nie przychodziła wyraźnie odradzaią, y ſprawiedliwie. Bo na to chyba interes Religii rzucilibyśmy na los *pluralitatis votorum*, żebyśmy fundamenta wzruſzywſzy, w iednych obalinach, y zamieſzaniu uſtawicznym zoſtawali.

Powſze-

Powſzechne ieſt zdanie wſzyſtkich Statyſtow *Cauſam Religionis, ita eſſe conjunctam cum ratione ſtatûs, ut illa turbata vel mutata, hanc neceſſe ſit turbari vel mutari.*

Woiewodztwa podobno prawie wſzyſtkie, przez ſwoią nieuſtaiącą gorliwość, JchMciom PP. Poſłom, podały w Inſtrukcyach, żeby Wiara Rzymſka Katolicka, z ſwemi prawami, w dawnym y nie wzruſzonym zoſtawała obrębie, to ieſt, aby J. PP. Dyſſydenci *in ſtatu quo,* do r. 1776 zoſtawali, w tymże zoſtali; aniby pewnie J. PP. Poſłowie, do teraźnieyſzey przyſtąpili Konfederacyi, gdyby w ſobie nie byli przeświadczeni, że *jura majeſtatica,* tylu prawami ugruntowane, nie mogą być wzruſzone; że Wiara Rzymſka Katolicka, nad życie ſzacownieyſza, i tak mocno przez naſzych przodkow, z hoynym na iey obronę krwi wylaniem, utrzymywana, na iakowe roztrząſanie Delegacyi lub *pluralitatis votorum* przychodzić miała; A zatym z wierności moiey Maieſtatowi W. K. M. winney, y z wielu obowiązkow, y powinności moiey względem Religii S. y praw iey, na Delegacye w tey mierze, y *quo ad jura Majeſtica & fidei* pozwolić nie mogę.

